

<http://doi.org/10.22282/ojrs.2021.90>

TAEKWONDO, KARATE VE JUDOCULARIN MÜCADELE SPORLARINA YÖNELİK TUTUM DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Zekai ÇAKIR¹, Ülfet ERBAŞ²

¹Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi,
ORCID: 0000-0002-7719-1031 zekaicakir@bayburt.edu.tr

²Şırnak Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
ORCID: 0000-0002-6507-3046 ulfeterbas@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı uzak doğu sporlarını seçen ve aktif olarak bu branşlar ile uğraşan 12-16 yaş arası sporcuların mücadele sporlarına yönelik tutum düzeylerini, belirlemek ve incelemektir. Araştırmaya bu amaçla; toplamda 350 sporcudan, yaş ortalamaları 12-16 yaş arası, 184 erkek ve 126 kadın olmak üzere 310 kişi gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada verilerin toplanmasında Kayapınar ve ark. (2016) tarafından geliştirilen “Mücadele Sporlarına İlişkin Tutum Ölçeği (MÜSİTÖ)” kullanılmıştır. Maddeler arasında ters kodlama olmayan 5’li likert şeklinde olan ölçek, üç alt boyut ve toplam 23 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte elde edilen verilerin anlamlılık düzeylerini belirlemek için istatistiksel analizleri SPSS 26 programı ile t-testi, One Way Anova testleri ile PostHoc testlerinden Games-Howell testi ile yapılmıştır. Analizlere bakıldığında uzak doğu sporlarını seçen erkek

katılımcıların, mücadele sporcularına ilişkin genel tutumları, haz, doyum ve isteklendirme alt boyutları istatistiksel olarak anlamlı farklılaşmaktadır. Katılımcıların faaliyette buldukları mücadele sporu branşından memnun olan ve spor branşında değişim yapmak istemeyen katılımcıların tutum düzeyleri, doyum ve haz alt boyutlarında incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir. Sporcuların spor branşlarını seçerken bu branşları kendi tercihleri ile film veya medyanın etkisinde kalarak seçim yapanların mücadele sporlarına ilişkin tutumlarının daha olumlu ve yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buna göre; mücadele sporları ile uğraşan erkek katılımcıların kadınlara oranla kendi tercihleri olarak seçmiş oldukları branşı severek yaptıkları, branşlarından memnun ve hoşnut oldukları ve arkadaş çevrelerini teşvik ettikleri söylenebilir.

Key Words: Mücadele Sporları, Sportif Haz, Doyum, Motivasyon, Tutum

<http://doi.org/10.22282/ojrs.2021.90>

DETERMINATION OF ATTITUDE LEVELS OF TAEKWONDO, KARATE AND JUDO PLAYERS TOWARDS COMBAT SPORTS

Zeki ÇAKIR¹, Ülfet ERBAŞ²

¹Bayburt Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi,
ORCID: 0000-0002-7719-1031 zekaicakir@bayburt.edu.tr

²Şırnak Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
ORCID: 0000-0002-6507-3046 ulfeterbas@gmail.com

ABSTRACT

This study aims to detect and examine the attitude levels of the sporters, aged between 12-16, who are interested in far east sports and working actively with these sports. With this purpose, from the 350 sporters in total, aged between 12-16, 184 males and 126 females participated voluntarily. In the study, in the collecting of the data attitude scaler towards the combat sports, that is developed by Kayapınar and ark, is used. It is made up of 3 low sub-dimensions and in total 23 matters and it is in the form of a 5-point Likert scale. Statistically analyzing of the data are made with T-test with the SPSS program, Games-Howell test from One Way Anova test, and Posthoc test. When looking at the analysis, the general attitude of the male participants, who chose far east sports related to the combat sports, pleasure, satisfaction, and desiring sub-dimensions statistically differs.

When the attitude levels of the participants, who are satisfied with the combat sports branch they are active in and do not want to change in the sports branch, are examined in the sub-dimensions of satisfaction and pleasure, a statistically significant difference is observed.

It is detected that the sporters choosing their branch with the effect of movies, media, or by their own choice, have higher and more positive attitudes towards the combat sports.

Accordingly, it can be said that compared to female participants, male participants, who are interested in combat sports, like the branch they chose willingly and they are pleased with their branch and they recommend their branch to their social surroundings.

Key Words: Combat sports, athletic pleasure, satisfaction, motivation, attitudes

GİRİŞ

İnsanlığın varoluşundan itibaren belli kurallar ve tekniklere bütünü olan, rekabet ortamı olan, bedensel gelişmeye katkı sağlayan, eğlenmek ve yarışmak için yapılan, kişiye haz veren aktiviteler bütünlüğü olarak kabul edilen spor (Zorba, 2015), bireyin fiziksel ve zihinsel gelişimine katkı sağlamasının yanında, sporculara mücadele etme, yapılan müsabakalar ile heyecan duyma, rakiplerle yarışma ve başarılı olup galip gelme gibi amaçları da içermektedir (Tanriverdi, 2012).

Temeli çok eskilere dayanan ve uzakdoğu sporları içerisinde yer alan Taekwondo, Karate ve Judo Yüzyıllar boyunca gelişerek varlığını sürdürmüş ve günümüzde de yaygın olarak ilgi görmüş olimpik sporlardır. (Türkmen, 2014; Yalçınkaya, 1986). Uzakdoğu sporlarını yayan ilk kişi olarak bilinen kişi Hintli bir Budist rahip olan Bodhidharma'dır. (Okuş, 1996).

Bireysel Mücadele sporları içerisinde branşlardan olan Taekwondo (Mikail, 2008), Karate ve judo özünde kendine güven, saygı, nezaket gibi kavramlarla öne çıkmakla beraber çabukluk, denge, kuvvet, esneklik ve koordinasyon vb. gibi temel motorik özelliklerin üst seviyede geliştirilmesi söz konusu olmaktadır. Bu sporların en karakteristik özellikleri çıplak el ve ayaklarla rakibe karşı gerçekleştirilen, savunma ve hücum tekniklerini içermesidir. Yapılan tekniklerin sertliği, sürat ve çabukluğu branşlara göre farklılık göstermektedir. Tekniklerin ve müsabakaların özünde rakiple dövüşmekten öte insanın kendisiyle mücadelesinin felsefi temeli ön plana çıkmaktadır (Mikail, 2008). Bu durum sporcuların düşünsel dengeyi sağlamasının ve vücut kontrolünün daha iyi gelişmesinin yoludur (Çatıkkaş, 2003).

Genellikle yarışma formunda sistemli fiziksel hareketler bütünü olarak görülen spor çalışma yaşamında verimliliğin artırılmasına, kişiliğinin gelişmesine ve bireyin sosyalleşmesine de katkıda bulunmaktadır. Spor, insanın yaşadığı toplumda yalnızlığını gidermesiyle beraber tek başına sorumsuz hareket etmesini engelleyen, onu sosyalleşmesine katkı sağlayan bir unsurdur (Erkal, 1992). Spor insanları aynı amaçlara yöneltir. Sportif faaliyetler bireylere beraber hareket etme ve mutluluk hazzını yaşatır. Mutluluk, bireyin hayatından zevk alması ve kendisini mükemmel hissetmesi olarak tanımlanmaktadır (Layard, 2005).

Bireylerin hangi branşlara yönelmesinde etkili olan faktörlerin başında kişinin yaşadığı bölge, mahalle, ekonomik imkanları, kişinin beklentileri, sahip oldukları yetenekleri doğrultusunda ailesinin yönlendirmesi, okuduğu okul, arkadaş çevresi ve medya gelmektedir. Tüm faktörlerin etkisi ile, kişiler bedensel ve zihinsel performanslarını ortaya koyabileceği, kendini ifade ettiği bir spor branşına yönelmektedirler. İnsan, içerisinde yer aldığı toplum sosyal gruplarda etkileşimde bulunma süreçleri, doğumdan ölüme kadar devam etmektedir. Sahip olunan kişilik özellikleri, tutumlar ve davranış biçimleri sosyalleşmeye katkı sağlamaktadır. (TAVŞANCIL, 2002). Diğer insanlarla ilişki kurmadan bir bireyin tam olarak sosyalleşmesinden söz edilemeyeceği gibi sportif faaliyetlerde bireylerin sosyalleşmesine mutluluk ve haz duygularının oluşmasına olumlu katkı sağlamaktadır. Mücadele Sporlarında kişinin seçmiş olduğu spora devam edip etmeyeceği, o branşta başarı gösterip göstermeyeceği, seçmiş olduğu

branşta haz alıp, mutluluk hissedip hissedemeyeceği, o kişinin öğrenme güduları ve kendine özgü yetenekleriyle yakından ilişkilidir. Spor yapan kişileri motive etmek, motivasyonunu sürdürmesini sağlamak, heyecan ve duygularını canlı tutmak her zaman kolay olmayabilir (ÖZGÜN, YAŞARTÜRK, AYHAN, & BOZKUŞ, 2017). Sportif faaliyette bulunduğu branştan haz alan, antrenmanlarda mutlu olan bir bireyin kendini iyi hissetmesi hem kendini hem de takım arkadaşlarını olumlu etkilemesi ile çok yönlü verim elde edebilmektedir. Spor yapan bireylerin sevdiği bir branşta faaliyet göstermesi, kendini iyi ve mutlu hissetmesi durumunda motivasyonunun üst seviyede olması performansını da olumlu yönde etkilenmesi kaçınılmaz olmaktadır. Mutluluk düzeyi düşük olan sporcunun motivasyonu da aynı düzeyde düşecek ve başarıya ulaşmasındaki önemli bir engel olacaktır.

MATERYAL ve YÖNTEM

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Taekwondo, Karate ve Judo branşları ile aktif uğraşan 12-16 yaş arası 310 gönüllü (tekwando=171, karate=102 ve judo=37) sporcuların mücadele sporlarına yönelik tutum düzeylerini bazı değişkenler açısından belirlemek ve incelemektir.

Verileri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak “Mücadele Sporlarına İlişkin Tutum Ölçeği (MÜSİTÖ)”, (Kayapınar, Temür, Akcan, Temür, & Journal, 2016) yılda geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ölçek üç alt boyut ve toplam 23 maddeden oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; Doyum (9 madde), Haz (6 madde) ve İsteklendirme (8 madde)’dir. Kullanılan ölçekte Olumsuz (ters) madde bulunmamaktadır. Ölçek Likert tipinde olup 1 (Kesinlikle Katılmıyorum)-5 (Kesinlikle Katılıyorum) arasında değerlendirilmektedir. Özgün ölçeğin alt bileşeninin; doyum Cronbach’s Alpha=0.59, haz alt bileşeninin Cronbach’s Alpha=0.48 ve isteklendirme Cronbach’s Alpha=0.44 olmak üzere toplam güvenilirlik katsayısı Cronbach’s 0.73 olarak tespit edildiği açıklanmaktadır. Ölçekten alınan toplam puan arttıkça bireylerin mücadele sporlarına yönelik tutumlarının olumsuz olduğu, düşük puanlamalarının olumlu olduğu ortaya çıkmaktadır.

Verilerin Analizi

Google form üzerinden elde edilen veriler IBM SPSS 26 programına aktararak güvenilirlik, frekans, yüzdeler, dilimler, aritmetik ortalamaları, standart sapmaları hesaplanmıştır.

Verilerin normal dağılım varsayımını tespiti için Bağımsız değişkenlerle ilişkin analizler için **Kolmogorov-Smirnov** testi kullanılarak incelenmiştir. (Ş. Büyüköztürk, Çokluk, & Köklü, 2011). Alınan sonuçlar neticesinde basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) değerleri de incelenmiştir (Ş. J. A. P. A. Büyüköztürk, 2011; George & Mallery, 2010). Yapılan analiz neticesinde bu değerlerin, -1.5 ve +1,5 arasında bulguladığı görülmüştür. Bu sebeple normallik varsayımını sağladığı belirlenmiştir (Tabachnick & Fidell, 2013). Verilerin analiz ve yorumlanması için

parametrik testlerden faydalanılmıştır. Mücadele Sporlarına ilişkin tutumların belirlenmesi için, ölçek alt boyutlarının Doyum, Haz, İsteklendirme durumlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için t-testi analizi gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların branş seçim durumları ile Mücadele Sporlarına ilişkin tutumların arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek için tek yönlü One Way Anova testi analizleri incelenmiştir ve PostHoc testlerinden Games-Howell testi incelenmiştir. Bu çalışma için Bayburt Üniversitesi Etik Kurul'undan 2021/88 sayılı yazı ile resmi onay alınmıştır.

BULGULAR

Tekvando, karate ve judo branşları ile aktif olarak uğraşan 12-16 yaş arası sporcuların mücadele sporlarına ilişkin tutum ölçeğinin puanlarının değişkenlere göre incelenmesi ve aralarındaki ilişkiye ait bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tanımlayıcı Nitelikler

Tablo 1: 12- 16 yaş arası Katılımcıların Tanımlayıcı Niteliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Değişkenler	f	%	
Cinsiyet	Erkek	184	59,4
	Kadın	126	40,6
Branşlar	Judo	37	11,9
	Karate	102	32,9
	Taekwondo	171	55,2
Branşa Yönelme Şekli	Kendi Seçimi ile	90	29,0
	Aile Tavsiyesi ile	48	15,5
	Arkadaş Tavsiyesi ile	84	27,1
	Film/Medya Yönlendirmesi	88	28,4
Branşı Değiştirmek ister miydiniz?	Evet	95	30,6
	Hayır	215	69,4

Araştırma grubunda yer alan sporcuların, tanımlayıcı demografik niteliklerine ait verilerin yer verildiği Tablo 1. incelendiğinde; sporcuların 184'ü erkek, 126'sı kadın olmak üzere toplam 310 kişidir. Branş değişkenlerine bakıldığında araştırmaya katılan sporcuların 37'si Judo, 102'si Karate, 171'i Taekwondo branşı ile uğraştıkları görülmektedir. Katılımcıların, %29'u mücadele sporlarını kendi tercihi ile seçtiğini, %15,5'i Aile Tavsiyesi ile, %27,1'i arkadaş tavsiyesi ile, %28,4'ü izledikleri film ve medya yönlendirmesi ile branşlarını seçtikleri görülmektedir. Katılımcıların %30,6'sı imkan olduğu durumda, branşlarını değiştirme veya başka bir spor dalına geçmek istediklerini belirtirken, %69,4' ü ise branşlarına dair herhangi bir değişim yapmayı düşünmediklerini beyan etmişlerdir.

Tablo 2: Mücadele Sporlarına İlişkin tutumları ölçeğinin Puanlarının Demografik Nitelikteki Değişkenlere ve alt boyutlara göre T-Testi Sonuçları

Değişkenler/Alt Boyutlar	Gruplar	N	X	ss	t testi		
					t	sd	p
Tutum Düzeyi	Erkek	184	3,69	.87	4,802	308	.001
	Kadın	126	3,19	.92			
Doyum	Erkek	182	3,73	.99	2,958	308	.003
	Kadın	126	3,38	1,07			
Haz	Erkek	184	3,61	1.06	3,286	308	.001
	Kadın	126	3,21	1.00			
İsteklendirme	Erkek	184	3,41	.98	3,097	308	.002
	Kadın	126	3,07	.92			

* p<0,05

Mücadele Sporlarına İlişkin tutumlarının belirlenmesi için katılımcıların demografik nitelikleri arasındaki istatistiksel farkları belirlemek amacıyla yapılan t-testi analizi sonuçlarına bakıldığında; cinsiyete göre; ölçek alt boyutlarından genel tutumları arasında erkek katılımcıların mücadele sporlarına yönelik tutumları (X=3,69), kadın katılımcıların tutum düzeylerinden daha yüksek ve olumlu (X=3,19), olduğu genel tutumları arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir (t[4,802]=.001; p<0,05). Mücadele sporlarına ilişkin tutumların belirlenmesi amacıyla istatistiksel farkları belirlemek için yapılan t-testi sonuçlarına bakıldığında cinsiyete göre; doyum (t[2,958]=.003; p<0,05), haz (t[3,286]=.001; p<0,05) ve isteklendirme (t[3,09]=.002; p<0,05) alt boyutlarında, erkek katılımcıların branşa dair, doyum, haz ve isteklendirme tutum puanlarının, kadın sporculardan istatistiksel (p<0,05) olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (Tablo 2). Buna göre erkek mücadele sporcularının kadınlardan branşlarını severek yaptıkları, branşlarından memnun ve hoşnut oldukları ve arkadaşlarını yönlendirdikleri söylenebilir.

Tablo 3: Mücadele Sporlarına İlişkin tutumların belirlenmesi ölçeğinin branşlarını değiştirmek isteme durumlarına göre ölçek alt boyutlarına dair T-Testi Sonuçları

Değişkenler/Alt Boyutlar	Branş Değiştirmek İsteme Durumu	N	X	ss	t testi		
					t	sd	p
Tutum Düzeyi	Evet	95	3,08	.55	-6,633	308	.001
	Hayır	215	3,67	.99			
Doyum	Evet	95	3,15	.76	-5,765	308	.001
	Hayır	215	3,78	1.09			
Haz	Evet	95	2,93	.79	-6,681	308	.001
	Hayır	215	3,68	1.08			
İsteklendirme	Evet	95	3,25	.85	-,230	308	.081
	Hayır	215	3,28	1.02			

* p<0,05 düzeyinde anlamlı farklılık

Sporcuların mücadele sporlarına ilişkin tutumları aktif faaliyette buldukları branşı imkan olduğunda değiştirmek isteme durumlarına göre test etmek amacıyla yapılan t-testi analizi sonuçlarına göre, ölçek alt boyutlarında, genel tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t[-6,633]=.001$; $p<0,05$). Uygun ortam veya imkan bulunduğu branşını değiştirmek isteyen sporcuların mücadele sporlarına yönelik genel tutumlarının düşük olduğu ($X=3,08$), branşından memnun olan ve değişim yapmayanların mücadele sporlarına karşı tutum puanlarının daha yüksek ve olumlu ($X=3,67$), olduğu görülmektedir. Katılımcıların branş değiştirme durumlarına göre ölçek alt boyutları incelendiğinde, doyum ($t[-5,765]=.001$; $p<0,05$) ve haz ($t[-6,681]=.001$; $p<0,05$) alt boyutlarında sporcuların mücadele sporlarına karşı tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunduğu görülmektedir. Branşlarından memnun olan ve değişiklik yapmak istemeyen sporcuların uğraştıkları spor içerisinde karşılaştıkları durumlardan memnun oldukları, zevk alarak yaptıkları ve hoşnutluk seviyelerinin daha yüksek olduğu düşünülmektedir.

Table 4: Mücadele Sporlarına İlişkin Tutum Puanlarının Katılımcıların branşı tercih etme durumlarına göre ANOVA sonuçları

Bölümler	N	X	Ss	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlılık
Kendi Tercihi -1	90	3,55	1,12	Between Groups	6,950	3	2.317			
Aile Tavsiyesi -2	48	3,14	.683	Within Groups	258,537	306	.845			
Arkadaş Tavsiyesi -3	84	3,53	1.023	Total	265,487	309		2,742	.045*	1-2; 3-2; 4-2
Film ve Medyanın Etkisi ile-4	88	3,57	.0656							
Total	310	3,49	.926							

* $p<0,05$

Sporcuların, Mücadele Sporlarına İlişkin Tutumlarının branş tercih etme durumlarına göre test etmek amacıyla yapılan ANOVA sonuçlarına bakıldığında, katılımcıların branş seçerken, bu branşları tercih etme durumlarına göre, mücadele sporlarına ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($F=2,742$; $p<0,05$). (Tablo 4).

Sporcuların, Mücadele sporlarına ilişkin branş seçme durumları arasında farklılık gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan Games-Howell testi sonuçlarına göre kendi tercihi ile ($X=3,55$) branş seçenlerin, aile tavsiyesi ($X=3,14$) ile branş tercihi eden bireyler arasında, arkadaş tavsiyesi ($X=3,53$) ile branş tercih edenlerin, aile tavsiyesi ($X=3,14$) ile branş tercih eden bireyler arasında, film ve medyanın etkisi ile ($X=3,57$) branş seçimi yapanlar ile, aile tavsiyesi ($X=3,14$) ile tercih yapan bireyler arasında branşa yönelik tutumları açısından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark tespit edilmiştir (* $p<0,05$).

Tartışma ve Sonuç

Araştırma sonuçlarına göre mücadele sporları ile uğraşan erkek katılımcıların kadınlara oranla seçmiş oldukları branşı severek yaptıkları, branşlarından memnun ve hoşnut oldukları ve arkadaşlarını seçtikleri branşlara

yönlendirdikleri söylenebilir. Branşlarından memnun olan ve değişiklik yapmak istemeyen sporcuların uğraştıkları spor içerisinde karşılaştıkları durumlardan memnun oldukları, zevk alarak yaptıkları ve hoşnutluk seviyelerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Kendi tercihi, arkadaş tavsiyesi ile film ve medyanın etkisinde kalarak branş seçen katılımcıların, aile tavsiyesi ile branş seçen katılımcılara göre branşlarını sevdiğiler, spor yaparken severek, zevk alarak yaptıkları ve arkadaş çevrelerini teşvik ettikleri tespit edilmiştir. Çocuklarından yüksek beklentileri olan ailelerin ise birçok açıdan çocuklarını olumsuz etkilediği durumlar görülmektedir.(SARI & ŞAHİN, 2021) Bireylerin kendisine mutluluk veren bir işle uğraştığı zaman duygusal olarak huzursuzluk yaşamaz ve günlük yaşamlarında stres ve kaygının daha az yer tutacağı düşünülmektedir.

Yüzme, jimnastik, tenis ve futbolcular üzerinde spora nasıl başladığı ve kimlerin yönlendirmede etkisinin daha fazla olduğunu anlamak amacıyla yapılan çalışmada; ailenin sosyo-ekonomik durumu ile spora başlama ve sportif branş seçimi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna bulunmuştur. (Baxter-Jones, Maffulli, & fitness, 2003), bir diğer çalışmada genel olarak takım sporlarına ve genel spora başlamada ailenin önemli bir faktör olduğu bulunmuştur.(ARSLAN, ÖZKAN, & KIZILET). mücadele sporları aktiviteleri; yaralanma, hastalanma ve sakatlanma riskinin diğer branşlara göre daha çok karşılaşıldığı aktivitelerdendir. Tutum ve davranışları olumlu etkileyen kişinin kendi tercihlerinin yanı sıra filme ve medyadan etkilenmeleri ve arkadaş tavsiyesinin önemli olduğu görülmekte olup, aile etkisinin ise mücadele sporlarında branşa karşı olumsuz tutum ve davranışlar ile sonuç verebileceği düşünülmektedir.

Öneriler

Bu test aralıklarla yapılarak ilgili branşlardaki kişilerin tutum ve davranışlarının olumlu olması ile performanslarının daha iyi olacağı ve başarı sağlayacağı düşünülmektedir. Olumsuzluğun olduğu durumlarda, sebepler tespit edilerek çözüm önerileri ile sporunun başarıda devamlılığı artırılabilir. Ayrıca, Federasyonlar, Bakanlık, kamu spotları ve medya kanalları aracılığı ile branş tanıtımları yapılarak, spora katılım seviyeleri artırılabilir.

REFERANSLAR

- ARSLAN, E., ÖZKAN, Z., & KIZILET, A. J. G. Ü. S. B. D. Bireysel ve Takım Sporunu Yapanların Bu Spora Başlamalarına Etki Eden Unsurlar ve Beklentileri. 6(3), 222-231.
- Baxter-Jones, A. D. G., Maffulli, N. J. J. o. s. m., & fitness, p. (2003). Parental influence on sport participation in elite young athletes. 43(2), 250.
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö., & Köklü, N. J. P. A. A. (2011). Sosyal bilimlerde istatistik (7. Baskı).
- Büyüköztürk, Ş. J. A. P. A. (2011). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı (17. bs.).
- Çatıktaş, F. (2003). *Elit taekwondocularıda müsabaka puan etkinlikleri ile kan laktat ilişkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir,

- George, D., & Mallery, M. (2010). SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference (p. Pearson).
- Hasan Okuş, Olimpik Karate, Ankara 1996, s.3
- Kayapınar, F., Temür, S., Akcan, F., Temür, M. J. I. S., Exercise, & Journal, P. S. (2016). Mücadele sporlarına ilişkin tutum ölçeği geliştirme çalışması. 2(2), 82-88.
- Layard, R. (2005). Happiness: Lessons from a New Science (London: Allen Lane/Penguin Books).
- Mikail, T. J. S. S. (2008). BİR SPOR DALI OLARAK TAEKWONDO. 3(4), 194-202.
- ÖZGÜN, A., YAŞARTÜRK, F., AYHAN, B., & BOZKUŞ, T. J. U. K. v. S. A. D. (2017). Hentbolcuların spora özgü başarı motivasyonu ve mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. 3(Special Issue 2), 83-94.
- SARI, İ., & ŞAHİN, D. J. T. K. J. S. S. (2021). Sporunun Ailesi Kene Gibi Zararlı mı Kale Gibi Güvenli mi? Antrenörlerin Sporcuların Ailesine Yönelik Metaforik Algıları. 13(1), 110-123.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. J. P. (2013). Using multivariate statistics: International edition.
- Tanriverdi, H. J. T. J. o. A. S. S. S. P. o. A. E., Société et Rencontre Strasbourg/FRANCE. (2012). Spor ahlaki ve şiddet. 5(8), 1071-1093.
- TAVŞANCIL, E. J. N. Y., Ankara. (2002). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi.
- Türkmen, M. (2014). Uzak Doğu Sporlarının Çocuk Gelişimine Etkisi.
- Yalçinkaya, G. J. H. M. İ. (1986). Taekwondo. 21-22.
- Zorba, E. (2015). Herkes için yaşam boyu spor.